

VILTIS

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS „VILTIS“ KETVIRTINIS ŽURNALAS

ISSN 1392-3617 | 25/2

KAIP MANKŠTA TAPO MANO
BENDRAKELEIVE – 5–6 p.

KAD NAUJI NAMAI TAPTŲ...
SAVAIS – 14 p.

PABIRO RAIDĖS
SUSKAIČIUKITE IR PARĄŠYKITE, KIEK KOKŲ
RAIDĖJŲ MATOTE.

A - 2
M - 2
N - 1
D - 2
G - 2
R - 2
S - 2
L - 2
F - 1
H - 1

TIKĖJIMAS VAIKO GALIOMIS –

ĮTRAUKIOJO UGDYMO SĖKMĖ

6–7 p.

ŠIRDINGAI DĖKOJAME ILONAI LAUCIUS!

Labai labai ačiū, iš visos širdies esame dėkingi ištikimai „Vilties“ bičiulei, 25-erius metus besitęsusiai Amerikos lietuvių paramos per A.P.P.L.E programos vykdytojai, nuostabiam žmogui ILONAI LAUCIUS už perduotą finansinę dovaną, kuri bus panaudota 36-oje „Vilties“ stovykloje „Pasaka“.

„Vilties“ bendrijos informacija

„SPALVŲ ORKESTRAS“ IR „SPALVIUKAI“

Muzika – bene emocingiausias asmenybės raiškos būdas, dvasinės atgaivos, bendravimo ir terapijos priemonė. Todėl suprasdama ir vertindama „Vilties“ bendrijos pradinį įdirbį, „Gubojos“ draugija jau savo veiklos pradžioje, tai yra nuo pat 1992 metų, skatino ir rėmė asmenų su negalia muzikinių kolektyvų kūrimąsi.

Per daugiau nei du gyvavimo dešimtmečius orkestras tapo universaliu kolektyvu, gebančiu atlikti įvairių stilių muziką (nuo klasikinių iki džiazo kompozicijų). Gražus ir prasmingas kūrybinis bendradarbiavimas orkestrą sieja su Lietuvos valstybinių pučiamųjų instrumentų orkestru „Trinitas“, šv. Kristoforo kameriniu orkestru, LRT grupe, chorinio dainavimo mokykla „Liepaitės“, choru „ARTyn“, dainininkais Jurgiu Brūzga, Ramūnu Difartu, Povilu Meškėla ir kitais žinomais šalies atlikėjais.

Įvairiapusė orkestro veikla skatina muzikantus nuolat dalyvauti kolektyviniame kūrybos procese, ieškoti ir atrasti bendraminčių šalyje ir užsienyje, jaustis visaverčiais pasaulio bendruomenės nariais.

Kaip žinia, visada pravartu ugdyti sau pamainą. Tad šių metų vasarį Vilniuje šalia „Spalvų orkestro“ duris atvėrė „Spalviukų“ muzikos studija, kur dukart per savaitę muzikuoti renkasi vaikai nuo penktos klasės, turintys vienokių ar kitokių specialiųjų poreikių.

Kaip ir „Spalvų orkestro“ muzikantai, „Spalviukai“ mokosi muzikuoti pagal Spalvų muzikos metodiką, leidžiančią supaprastinti ir priartinti muzikavimą prie kiekvieno trokštančio tai daryti. Ji ypač pasiteisina ikimokyklinukams, turintiems specialiųjų poreikių, protinę negalią ar Dauno sindromą. Taip pat labai praverčia kaip vyresnių vaikų ir suaugusiųjų muzikos terapijos priemonė. Būna, kad žmogus nė neįtaria turįs talentą muzikai, nes vaikystėje tėvai jo nenuvedė į muzikos užsiėmimus ir jis neturėjo progos ugdyti savo muzikinių gabumų. Bet pagal spalvų muzikos metodiką galima pradėti smagiai muzikuoti esant bet kokio amžiaus.

Štai „Spalviukai“ vos per keletą mėnesių, naudodamiesi spalvų muzikos metodika, jau spėjo sukaupti repertuarą nedideliam koncertui. Studijos vadovai (su jais galima susisiekti telefonu +370 65080582) džiaugiasi, kad dvi dienos susitikimo su muzika per savaitę kiekvienam lankytojui tapo ypatingai svarbios. Kaip sekasi „spalviukams“, būtinai papasakosime kituose žurnalo „Viltis“ numeriuose.

„Vilties“ bendrijos informacija

2025 m. II ketvirtį
„Vilties“ bendriją remia

Lietuvos Respublikos Vyriausybė

Socialinės apsaugos ir darbo
ministerija

Asmens su negalia teisių apsaugos
agentūra prie SADM

Trakų rajono savivaldybės
administracija

Lentvario seniūnija

UAB „Siulvedė“

Penki kontinentai

Artūras Svetlovas

Kazickų šeimos fondas

Ilona Laucius

Geros valios žmonės ir savanoriai

Pirmame viršelyje

Nuotrauka iš straipsnio „Tikėjimas vaiko
galiomis – įtraukiojo ugdymo sėkmė“.

Žurnalą leidžia

Žurnalas „Viltis“ leidžiamas Nacionalinės žmonių
su negalia socialinės integracijos programos
lėšomis. Žurnalas „Viltis“ pasirodo 4 kartus per
metus. Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė

J. Butkuvienė, J. Žeimantienė

Adresas

Kareivių g. 2C-1, LT-08221 Vilnius

Tel. (8~5) 261 52 23,

faks. (8~5) 261 08 20

El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt

Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių

globos bendrija „Viltis“

Spaudai rengė

UAB „Overprintas“. Tiražas 850 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir laiškų autoriai išsako savo
nuomonę. Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir
negrąžinami.

KIEKVIENAS

METŲ LAIKAS TURI SAVO SPALVAS

IR... DARBUS

Visada sakau, kad viskas prasideda nuo asmenybių, kurios „užsikabina“ už mūsų problemų ir prašymų, mus išgirsta. Regis, ne kitaip ir dabar. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kviečiasi mus į susitikimus įvairiais klausimais, pavyzdžiui: dėl socialinių paslaugų katalogo tikslinimo, socialinės reabilitacijos, asmeninio asistento paslaugų tikslingumo išsiaiškinimo. Be to, Seimo socialinių reikalų komitetui išdėstėme savo poreikius dėl sunkios negalios žmonėms teikiamų paslaugų kokybės ir apimtys, kuri dažniausiai būna nepakankama. Tikimės, kad mus išgirdo, ir laukiame teigiamų pokyčių.

Kadangi informacijos apie socialines ar švietimo paslaugas teikimo poreikis kiekviename regione yra skirtingas, vykstame į savivaldybes ir ieškome konkrečių sprendimų vietose. Vienur randame bendrą kalbą su valdininkais, kitur dar tenka įtikinėti, kad tikrai esame ir kad mūsų šeimoms reikia rimtų pokyčių.

Taip pat ir „Vilties“ bendrijoje – pavasaris buvo kupinas veiklų ir renginių. Ministerijose dar galima tartis, kad kai kurie pakeitimai įsigalioję nuo liepos 1 dienos. Jeigu ne – tai gal kaip nors nepasimes jie iki kitų metų (arba dar kitų) sausio 1 dienos. Taigi teko dalyvauti daugybėje nuotolinių posėdžių ir dalykinių susitikimų.

Džiugu, kad susitikimuose su ministerijų atstovais dalyvaujame kartu su kolegomis iš Lietuvos negalios organizacijų forumo (LNF), kurio nariai esame, todėl mūsų argumentai dėl paslaugų trūkumo ar netinkamumo skamba įtikinamiau ir svariau. Svarbu paminėti, kad šiuo metu aktyviai bendradarbiaujame su Vidaus reikalų ministerija ir Krašto apsaugos ministerija dėl ekstremalios situacijos valdymo, evakuacijos planų tikslinimo, mokymų gelbėtojams vykdymo. Regionuose prie šių veiklų noriai prisideda VILTIES asociacijos nariai. Ačiū visiems, nes tik mūsų įsitraukimas skatina pokyčius. Taigi turime būti pasiruošę įvairioms situacijoms.

„Vilties“ bendrija jau daugiau nei 10 metų yra tarptautinės organizacijos „Inclusion Europe“, kuri vienija nacionalines organizacijas, atstovaujančias asmenims su intelekto negalia, narė. Šiais metais „Inclusion Europe“ narių susitikimas vyko birželio 3–4 dienomis Berlyne, o priimančioji organizacija buvo „Lebenshilfe“, kuri jau nuo 1958 metų atstovauja asmenims su intelekto negalia visoje Vokietijoje. Susitikime diskutavome apie ankstyvąją pagalbą jaunoms šeimoms, kurioms gimsta vaikas su intelektu ar kompleksine negalia. Dalijomės informacija apie padėtį kiekvienoje šalyje. O ji labai skirtinga. Netruksta gerų pavyzdžių Italijoje, Belgijoje, Suomijoje, Vokietijoje, tad mėginsime diegti šių šalių patirtį ir Lietuvoje.

Noriu pasidžiaugti, kad kai kurios mūsų iniciatyvos perauga į kasmetinius renginius. Šiomet, gegužės 28 dieną, jau trečią kartą iš eilės Lietuvos Respublikos Prezidentūroje vyko Tarptautinės lengvai suprantamos kalbos dienos paminėjimas. Smagu, kad per trejus metus gerokai prisidėjome prie šios kalbos žinomumo, jau pasirodė net kelios lengvai suprantamos kalbos knygos suaugusiems, neliko nuskriausti ir vaikai. Muziejuose rengiamos edukacijos, pritaikytos įvairių sunkumų patiriantiems vaikams ir suaugusiems. Vis daugiau valstybinių institucijų pripažįsta informacijos lengvai suprantama kalba aktualumą ir prasmingumą. Juk itin svarbu, kad ji būtų prieinama kiekvienam patogia formata.

Vasarą daugelį iš mūsų suburs stovykla PASAKOJE. Jau net trisdešimt šeštoji. Šiais metais mėgausimės vasaros šiluma ir džiaugsmiais liepos 20–30 dienomis. Turime daug savanorių, norinčių prisidėti prie pagalbos šeimoms ir pavairinti mūsų stovyklautojų poilsį, taigi, kitame žurnalo „Viltis“ numeryje ištis nestigs stovyklautojų išpūdžių.

Linkiu visiems geros, šiltos, saulėtos vasaros. Pailsėkime, įgaukime jėgų ir toliau draugaukime. Iki kitų susitikimų!

RAMUNĖ LEBEDYTĖ UNDŽĖNIENĖ
Bendrijos „Viltis“ asociacijos vadovė

KIEKVIENAS METŲ LAIKAS TURI SAVO SPALVAS IR... DARBUS

Pavasari „Vilties“ bendrija turėjo daug darbų.
Vyko įvairūs susitikimai ir renginiai.
Buvo aptarti įvairūs žmonių su negalia reikalai.
Pakeitimai prasidės vasaros pradžioje.
Arba kitais metais.

Visada atsiranda žmonių,
kuriems rūpi žmonės su negalia.
Tokie žmonės stengiasi padėti.
Jie supranta, kad reikia daugiau paslaugų.
Tada žmonėms su negalia bus lengviau gyventi.

Yra žmonių su negalia,
kuriems reikia asmeninio asistento.
Toks asistentas padeda suprasti informaciją.
Tada žmogus su negalia pats
priima sprendimą.

Žmogui su sunkia negalia reikia
daugiau pagalbos.
Ne visi valdininkai tai supranta.
Todėl „Vilties“ bendrija aiškina jiems poreikius.
„Vilties“ pirmininkė tikisi, kad
paašškinti pavyko.
Ir kad bus gerų permainų.

Pirmininkė džiaugiasi, kad „Viltis“ dirba
ne viena.
O kartu su panašiomis organizacijomis.
Tos organizacijos irgi rūpinasi
žmonėmis su negalia.
Kartu pavyksta pasiekti daugiau gerų dalykų.

„Vilties“ bendrija priklauso tarptautinėms
organizacijoms.
Tokios organizacijos turi narių iš įvairių šalių.
Nariai susitinka aptarti bendrų reikalų.

Jau 10 metų „Vilties“ bendrija priklauso
bendrai Europos organizacijai.

Šiomet šios organizacijos nariai
susitiko Vokietijoje.

Vokietijos sostinėje Berlyne.

Šalių atstovai dalijosi savo patirtimi.

„Vilties“ pirmininkei patiko, kaip tvarkosi
kai kurios šalys.

Tokios kaip Italija, Belgija, Suomija, Vokietija.
„Viltis“ stengsis perimti šių šalių patirtį.

Šiomet jau 3 kartą buvo švenčiama
Tarptautinė lengvai suprantamos kalbos
diena Prezidentūroje.

„Viltis“ pasiūlė šį renginį.

Ir šis renginys jau tapo tradicinis.

Lengvai suprantama kalba tampa
vis žinomesnė.

Šia kalba rašomos knygos vaikams
ir suaugusiems.

Valstybės įstaigos supranta šios kalbos svarbą.
Vis daugiau įstaigų teikia informaciją lengvai
suprantama kalba.

Vasarą „Vilties“ bendrijos nariai vėl susitiks
stovykloje.

Net 36 kartą ilsėsis ir pramogaus PASAKOJE.

Žmonėms su negalia padės daug savanorių.

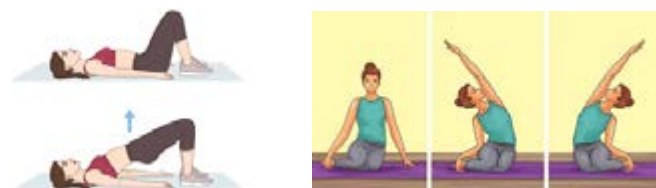
Stovyklautojų įspūdžių lauksime kitame
„Vilties“ žurnalo numeryje.

„Vilties“ bendrijos pirmininkė linki visiems
šiltos ir saulėtos vasaros.

Reikia pailsėti, sustiprėti ir draugauti toliau.
Iki kitų susitikimų!

KAIP MANKŠTA TAPO MANO BENDRAKELEIVE

Aš esu Vilūnė. Man 30 metų. Turiu judėjimo negalią. Nepasakyčiau, kad pati ieškau nuotykių, bet jie mane suranda! Ir padeda gyventi smagiai.

Esu giliai įsitikinusi, kad mankšta reikalinga kiekvienam žmogui. Juk kiekvienas iš mūsų turi vienokių ar kitokių bėdų. Mane mankšta lydi nuo pat kūdikystės. Aišku, būdama maža nesupratau, kam reikia daryti įvairius pratimus. Tad protestuodavau garsiau už kitus.

Iki 16 metų su mama važinėjau į sanatoriją. Taip pat į namus ateidavo kineziterapeutė Milda. Garbaus amžiaus, bet visada pasitempusi. Ji mane sugėdindavo, jeigu imdavau skųstis, kad skauda ar sunku. Sakydavo – manai man neskauda? Atsikeliau sustingusi ryte, prasimankštinu ir einu. Nors jos jau seniai nebėra tarp gyvųjų, man ji liko kaip sąžinės balsas, raginantis judėti, nenuleisti rankų.

Tiesa, vaikystėje man buvo atlikta kojų operacija, kad jos lengviau tiestųsi per kelius. Taip, galiu daugiau jas ištiesti, bet, jeigu nesimankštinsiu, po kurio laiko viskas bus kaip buvo iš pradžių. Ir net labai greitai. Ir vis po truputį blogės. Vėliau pradės skaudėti. Tad būtina draugauti su mankšta.

Kai užaugau, įgavau daugiau proto, jau pati puikiai supratau judesio svarbą. Tik yra mažytė problemytė – tingumas, gundan-

tis atidėti mankštą rytdienai. Bet tuo pačiu prabyla ir sąžinės balsas: reikia sportuoti dabar. Na ir mama vis paburba, kad tingėti negražu.

Pastaruosius septynerius metus važinėjame vieną kartą per savaitę pas „mūsų šeimos daktarą“ kineziterapeutą Juožą. Labai su juo susidraugavau, jis žino visas mano bėdas ir kas kart padeda kaip galėdamas: išspaudo skaudamus taškus, išlanksto kojas ir rankas per visus sąnarius, atlieka tempimo pratimus ir t. t.

Namuose vežimėliu nė nesinaudoju!!! Į tualetą padeda nueiti kuris nors namiškis. Prie stalo sėdžiu ant kėdės su ratukais ir stabdžiu. Valgyti stengiuosi pati, nors ir apsidrabstau ar apsi-laistau. Mėgstu skaityti, bet kas valandą ar dvi kas nors padeda pakeisti padėtį – pastovėti, kažkiek pavaikštinėti ar atsigulti ant čiužinio. Būtina tai daryti, kad kūnas nesustingtų vienoje padėtyje. Kitaip jį visą skauda.

Taip ir gyvenu. Draugauju su mankšta ir linkiu jums to paties!

VILŪNĖ ŠIMKUTĖ

KAIP MANKŠTA TAPO MANO BENDRAKELEIVE

Aš esu Vilūnė.
Man 30 metų.
Aš turiu judėjimo negalią.
Man patinka nuotyčiai.
Su nuotyčiais gyventi smagu.

Kiekvienam žmogui reikia mankštintis.
Mankšta stiprina sveikatą.
Aš mankštinuosiu nuo kūdikystės.
Maža nesupratau mankštos naudos.
Nenorėdavau daryti pratimų.
Bet dabar jau žinau, kad mankšta reikalinga.

Pas mane į namus ateidavo specialistė.
Jos vardas buvo Milda.

Milda padėdavo man mankštintis.
Ragindavo nesiskųsti, kad sunku.
Milda man tapo pavyzdžiu.

Vaikystėje man darė kojų operaciją.
Kad galėčiau lengviau ištiesti kojas per kelius.
Bet dar turiu ir mankštintis.
Jeigu nesimankštinsiu, kojas vėl skaudės.

Kartais aš tingiu mankštintis.
Noriu atidėti mankštą rytdienai.
Bet sąžinė liepia netingėti.
Mama irgi sako, kad tingėti negražu.

Kartą per savaitę važiuoju pas specialistą Juozą,
Juozas masažuoja man kojas.
Padedą daryti mankštos pratimus.
Aš labai susidraugavau su Juozu.

Namuose aš nesinaudoju vežimėliu.
Šeimos narių padedama nueinu į tualetą.
Prie stalo sėdžiu ant kėdės su ratukais.
Aš stengiuosi valgyti pati.
Nieko tokio, kad apsilaistau.

Man patinka skaityti.
Bet turiu dažnai keisti kūno padėtį.
Jeigu nekeičiu, kūnas sustingsta.
Ir tada man skauda.

Taip aš gyvenu.
Draugauju su mankšta.
Ir jums linkiu to paties.

Vilūnė Šimkutė

TIKĖJIMAS VAIKO GALIOMIS – ĮTRAUKIOJO UGDYMO SĖKMĖ

Įtraukiojo ugdymo plėtros kontekste aktualu ir prasminga kalbėti apie tai, kas yra svarbu ugdymo įstaigoms ir šeimoms, auginančioms vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių.

Mokyklos lankymo pradžia – reikšmingas etapas vaiko ir jo šeimos gyvenime. Šiame etape vyksta esminiai pokyčiai, padedantys jam ugdytis reikalingus gebėjimus. Svarbu suprasti, kad mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas dėl vaiko gerovės užtikrinimo – sėkmingos vaiko adaptacijos ir mokymosi pradinėje mokykloje pagrindas. Šiame itin jautria-

me vaiko raidos etape įgyti gebėjimai suteikia pasitikėjimo ir motyvacijos tolesniam mokymuisi.

Vilniaus Medeinos pradinė mokykla, savo veiklą pradėjusi 1993 metų rugsėjo 1 dieną, nuosekliai ir kryptingai dirba siekdama tenkinti kiekvieno ugdytinio poreikius, atrasdama būdų, kaip, remiantis stipriosiomis savybėmis, plėtoti vaiko gebėjimus. Šią mokyklą lanko skirtingų poreikių ir gebėjimų mokiniai. Dvylikoje bendrojo lavinimo klasių kartu su bendraamžiais mokosi ir vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, o dvejose specialiosiose klasėse – turintys intelekto sutrikimų.

Mokykloje nuo pat pradžios kuriami bendradarbiavimu, pagalba vieni kitiems tarpusavio santykiai. Kai mokytojai ir pagalbos specialistai klasėse kuria mokymąsi stimuliuojančią ir motyvaciją stiprinančią aplinką, mokiniai sėkmingai panaudoja įgytus gebėjimus, jaučiasi pripažinti, saugūs, pasitiki savo galiomis. Tai didina jų galimybes patirti sėkmę mokykloje, pasiekti geresnių akademinių

ir socialinių rezultatų. Mokykla yra atvira bendravimui, dalijimuisi praktine patirtimi: bendradarbiauja su socialiniais partneriais, aukštosiomis mokyklomis, rengia projektus, konferencijas, seminarus ir aktyviai juose dalyvauja.

Taip pat glaudžiai bendradarbiauja su „Vilties“ bendrija, seka aktualijas, praktiškai pritaiko bendrijos specialistų parengtą metodinę medžiagą ir pan. 2024–2025 mokslo metais mokykloje vyko „Vilties“ bendrijos specialistų Miglės Baltrūnaitės ir Agnės Župerkaitės adaptuoto metodinės medžiagos rinkinio „Ką daryti, kai prasideda ekstremali situacija“ pristatymo seminaras, kuriame mokytojai susipažino su šių dienų aktualijas atitinkančia minėta medžiaga, gavo naudingų žinių, kaip ją naudoti ugdymo procese, lengvai suprantama kalba pateikti vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių.

Atvirumas naujoms patirtims turtina ir įkvepia tolesniems ieškojimams. Tikru atradimu visai bendruomenei tapo tęstinis projektas „Būkime pažįstami“, savo veiklą skaičiuojantis jau daugiau kaip dešimtmetį. Pirminė projekto idėja – telkti bendruomenę, atverti klasių duris, kvieisti mokinius veikti kartu. Iš pradžių projekto veiklos buvo organizuojamos taip, kad bendrojo lavinimo klasių mokiniai lankytųsi susipažinimo pamokose specialiosiose klasėse. Vėliau projekto veiklos keitėsi, pildėsi naujomis idėjomis, kurios augino ir stiprino visą bendruomenę. Šiuo metu specialiųjų klasių mokiniai pagal galimybes ir domėjimosi

sritis aktyviai dalyvauja bendruose mokyklos projektuose, pamokose, edukacijoje, šventėse, renginiuose ir pan.

Skirtingų poreikių ir gebėjimų mokiniams bendro mokymosi nauda yra abipusė. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, stiprina bendravimo, bendradarbiavimo gebėjimus, patiria daug teigiamų emocijų, jaučiasi priimti, saugūs. Bendrojo lavinimo klasių mokiniai įgyja daugiau tolerancijos, atsakomybės, empatijos, jaučiasi svarbūs ir pripažinti, geba padėti, paaiškinti, motyvuoti kitokius bendraamžius. Mokytojai drauge ieško paveikių metodų užsibrėžtiems ugdymo tikslams siekti, dalijasi gerąja patirtimi. Mokinių tėvai supranta ir palaiko šio projekto ir kitų bendrų veiklų idėjas.

Mokymosi prasmė atsispindi mokyklos erdves turtinančiuose mokinių darbuose. Taip pat mokiniai dalyvauja įvairiose miesto, respublikos ir tarptautinėse parodose. Jau tradicija tapo kalėdinių ir velykinių sveikinimų kūrimas Joniškio rajono Jurdaičių socialinės globos ir Beržėnų senjorų namų gyventojams. Reikš-

mingas mokinių meninių gebėjimų įvertinimas – darbai, pateikti Vilniaus Perkūno Rotary klubo organizuotam labdariniam vaikų su negalia piešinių aukcionui.

Specialiųjų klasių mokinius jau ne vienerius metus lanko asociacijos „RAUDONOS NOSYS Gydytojai klounai“ nariai. Jų deklaruojamos vertybės – kūrybiškumas, džiaugsmas, atsakomybė, pagarba, meistriškumas, drąsa, tiesumas – padeda mums visiems vienyti ir veikti kartu. Mūsų mokykloje jie įgyvendina dvi programas.

Pirmoji „*Keliaujantis klounų orkestras*“ – tai muzikinis spektaklis, įtraukiantis vaikus į magišką pasaulį, padedantis atsipalaiduoti, džiaugtis. Pasirodymo metu kiekvienam vaikui skiriamas individualus dėmesys, sudaromos sąlygos įsitraukti į veiksmą pagal galimybes. Klounai per judesį, garsą, lytėjimą skatina vaikus patirti kuo daugiau teigiamų emocijų.

Antroji kūrybinės dirbtuvės „*Cirko pacientas*“. Tris dienas aktoriai klounai moko vaikus įvairių cirko triukų, padeda išsirinkti labiausiai pavykusį. O ketvirtą

įvyksta pasirodymas draugams, mokytojams, tėveliams. Vaikai džiaugiasi sulaukę pripažinimo, plojimų, taip pat gavę Jaunojo cirko artisto paciento diplomą. Kūrybinių dirbtuvių metu įgyti gebėjimai padeda jiems labiau pasitikėti savo jėgomis kasdienėse situacijose, mažina nerimo jausmą atsidūrus dėmesio centre.

Ši pozityvų santykį ir puikią atmosferą kurianti profesionalų komanda padeda vaikams, kurie dažnai pasaulį mato kitaip, kuriems sunku atsiverti, užmegzti kontaktą, išreikšti save. Netgi nedrąsiai, jautriausi, suirzę ar stipriai užsisklendę vaikai pasikeičia, įsitraukia į veiklą ir patiria daug džiaugsmo.

Įtraukiojo ugdymo sėkmė – visų ir kiekvieno pripažinimas, bendradarbiavimas, drąsa keisti požiūrį į save ir aplinką. Taip pat tikėjimas, kad kartu mes galime daugiau.

LAIMA STRIMAITIENĖ,
VIOLETA VANSAVIČIENĖ,
RENATA BERNOTIENĖ

Vilniaus Medeinos pradinės mokyklos pedagogės

TILTAS TARP PASAULIŲ

Kartais kuklūs pokyčiai atneša didžiausią šviesą. Tauragėje įgyvendinama iniciatyva „Keturlapis dobilas: sunku rasti, laimė turėti“ byloja ne apie dideles permainas, o apie mažus žingsnelius link nemeluoto artumo.

Tikroji įtrauktis, tai yra palengva tikrove virstanti siekiamybė, padaryti sukurtą paslaugą ar priemonę prieinamą kiekvienam, tarpsta per šilumą, bendravimą ir supratimą. Šios iniciatyvos esmė – ne tik veiklų įvairovė, bet ir prasmingumas. Vaikams, dažnai atsiduriantiems už socialinio gyvenimo ribų dėl negalios ar emocijų sunkumų, ji atveria galimybes patirti, ką reiškia būti bendruomenės dalimi.

Bendrystė gimsta paprastume. „Svarbiausia – kad jie vieni kitus pamatytų. Be etikečių, be išankstinių nuostatų. Tiesiog kaip kitokius vaikus“, – sako viena projekto organizatorių. Vaikai drauge dalyvauja kūrybinėse dirbtuvėse, sporto užsiėmimuose, žaidimuose, keliauja, ga-

mina maistą – tai ne šiaip laisvalaikio veiklos, o proga išmokyti pasakyti „noriu būti su tavimi“, net jei tai pirmas kartas gyvenime.

Pavyzdžiui, fotografijos dirbtuvės virto emocijų terapija, kai kiekvienas dalyvis galėjo ne žodžiais įvardyti, o parodyti, ką jaučia. Kitas užsiėmimas – kani terapija, tai yra bendravimas su specialiai išmokytais šunimis, daugeliui vaikų padėjo atsipalaiduoti ir išdrįsti komuniкуoti su bendraamžiais.

Ką tai keičia? Iš pirmo žvilgsnio – gal ir nedaug ką. Tačiau kiekvienas šypsny, nuoširdžiai ištartas „labas“, atsiradęs žaidimo partneris ar naujas draugas – tai vis ženklai, kad vaikai ima labiau pasiti-

Iniciatyva „Keturlapis dobilas: sunku rasti, laimė turėti“ – raktas į pozityvią įtrauktį.

Beveik keturis metus vaikai su negalia ir emociniais sunkumais dalyvauja įvairiose veiklose, kurios padeda jiems rasti vietą bendruomenėje. Ši iniciatyva yra viena iš daugelio, kurių tikslas – padėti vaikams su negalia ir emociniais sunkumais įsitraukti į bendrą gyvenimą.

9 BŪNAI NUTIESI TILTĄ tarp krantų, kurie greta, bet ne kartu

1 SMALSUMO PAŽINIMAS
Bendravimas – tai būtinas patalpus, naudingas bendravimui ir pažinimui. Šiandieniniai vaikai turi būti sugebantys bendrauti su kitais. Tai yra būtina sąlyga, kad vaikai su negalia ir emociniais sunkumais galėtų įsitraukti į bendrą gyvenimą.

2 SPORTINĖ VEIKLA
Sportas yra būtinas vaiko gyvenimui. Tai padeda vaikams su negalia ir emociniais sunkumais įsitraukti į bendrą gyvenimą. Tai padeda vaikams su negalia ir emociniais sunkumais įsitraukti į bendrą gyvenimą.

kėti savimi. „Pastebėjome, kad kai kurių vaikų elgesys mokykloje pagerėjo. Jie tapo drąsesni, užtikrintesni. Tai rodo, kad projektas veikia giluminiu lygmeniu“, – dalijasi išpūdziais pedagogės.

Ką galime padaryti mes? Šis projektas liečia ne tik Tauragę. Tai kvietimas kiekvienam iš mūsų skatinti atvirumą. Ar galime nebijoti prieiti prie kitokio

žmogaus? Galbūt mūsų bendruomenėje yra vaikas, kuriam trūksta tik vieno draugo – to pirmojo, kuris pakviestų: „einam pažaisiti“, nes tiltas tarp pasaulių nebūtinai turi būti ilgas ar brangiai kainuojantis – kartais jį nutiesia vos vienas nuoširdus žvilgsnis, apsisikeitimas šypsenomis, o galbūt kartu rastas laimę nešantis dobilas.

Projektas „Keturlapis dobilas: sunku rasti, laimė turėti“ įgyvendinamas Tauragės rajono savivaldybės lėšomis. Inicia-

tyvą parengė ir vysto Tauragės švietimo centras, bendradarbiaudamas su Tauragės Jovarų pagrindine mokykla. Projektą koordinuoja specialistės Lina Visockienė ir Neringa Juščiuvienė, jau turinčios vaikų įtraukties ir bendruomenių telkimo patirties.

Tai dar vienas pavyzdys, kaip vietos savivalda, švietimo įstaigos ir bendruomenės nariai gali sklandžiai bendradarbiauti, kad sukurtų saugesnę, draugiškesnę aplinką vaikams – ypač tiems, ku-

rie jos labiausiai laukia, bet dažniausiai būna priversti likti nuošalyje. Tačiau kai atrandamas naujas bendras kelias, nutiesiamas nuostabus tiltas tarp pasaulių!

LINA VISOCKIENĖ

**Tauragės švietimo centro
pedagoginės psichologinės tarnybos
vadovė, specialioji pedagogė**

NERINGA JUŠČIUVIENĖ

**Tauragės Jovarų pagrindinės
mokyklos specialioji pedagogė**

TILTAS TARP PASAULIŲ

Tauragės pedagogai sumanė įdomų projektą.

Pavadino jį irgi įdomiai:

„Keturlapis dobilas: sunku rasti, laimė turėti“.

Projekto veiklos ne tik įvairios.

Jos dar ir prasmingos.

Todėl, kad įtraukia vaikus su negalia.

Suteikia jiems nuoširdaus bendravimo galimybę.

Bendrose veiklose skirtingi vaikai suartėja.

Pajunta norą būti ir veikti kartu.

Susidraugauja kūrybinėse dirbtuvėse ir sporto užsiėmimuose.

Kartu gamina maistą ir juo gardžiuojasi.

Fotografijos dirbtuvėse vaikai stengėsi parodyti, ką išgyvena ir jaučia.

Užsiėmimuose su specialiai išmokytais šunimis mokėsi atsipalaiduoti, ramiai jaustis.

Ką keičia nuoširdus bendravimas?

Ogi suteikia pasitikėjimo savimi ir kitais.

Drašos reikšti savo jausmus.

Tai labai svarbu gyvenime.

Skatinti atvirumą verta kiekvienam iš mūsų.

Nereikia bijoti prieiti prie kitokio žmogaus.

Pasiūlyti pažaisiti vienišam vaikui.

Draugiškai nusišypsoti, meiliai pažiūrėti.

Tauragės pedagogų projektą apmoka vietos savivaldybė.

Projektui vadovauja patyrusios specialistės.

Projekto dalyviai kartu kuria saugesnę aplinką.

SU SPECIALIAISIAIS POREIKIAIS Į PIRMĄ KLASĘ

Esu specialioji pedagogė Nijolė Jackūnienė, dirbu Plungės specialiojo ugdymo centre. Prasidėjus įtraukiamam ugdymui, tėvai, auginantys vaikus, turinčius specialiųjų poreikių, patiria daug streso, kai ateina laikas leisti savo atžalas į mokyklą. Tad norėtusi padėti jiems suprasti, į kokius vaiko gebėjimus pravartu atkreipti dėmesį, kad nauja patirtis jam būtų kuo priimtinesnė ir sėkmingesnė.

Šiandien vis daugiau kalbama apie vaikus, turinčius specialiųjų poreikių, tačiau problemos daugiau keliamos, nei sprendžiamos, tad ir tėvai, ir pedagogai, ir specialistai jaučiasi sutrikę. O ką jau kalbėti apie patį mažą žmogutį, kuris (kaip ir mes visi kadaise) pradeda dažnai

sudėtingą, nelengvą, tačiau, be abejojimo, spalvingą, kupiną įvairių potyrių ir džiaugsmų gyvenimo kelione.

Tėvai ima sukti galvą, kokią mokyklą pasirinkti ir kaip padėti būsiamam pirmokui pasiruošti pirmam rimtam darbui – mokyklos lankymui. Kiekvienas vaikas turi savo ypatybių, kurios gali ir padėti, ir trukdyti sėkmingai adaptacijai mokykloje. Tad realistiškas tėvų požiūris į savo vaiko išskirtinumą, jų pripažinimas ir aptarimas su ugdymo partneriais (pedagogais, kitais specialistais) – svarbus žingsnis būsimo pirmoko sėkmei. Aptarkime kelias esmines vaiko ir jo ugdytojų pasiruošimo mokyklai kryptis.

Gebėjimas tinkamai reikšti emocijas

Visiems mums būdingi jausmai. Deja, ir nemalonūs – baimė, pyktis, liūdesys, nuobodulys. Visi turime teisę pykti, liūdėti, bijoti, bet privalome atsižvelgti į tai, kaip šios mūsų emocijos veikia aplinkinius. Tačiau net ir brandžiam žmogui ne visada pavyksta tinkamai reikšti emocijas, o vaikui, ypač turinčiam specialiųjų poreikių, tai dar sudėtingiau. Esant autizmo spektro, aktyvumo ir dėmesio, taip pat raidos sutrikimams, neigiamos emocijos kartais būna labai stiprios ir tinkamai jas reikšti dažnai itin sunku. Vaikas juk nekaltas, kad bijo ar pyksta, tiesiog reikia jį mokyti elgtis adekvačiai ir pagal išgales padėti tvardyti.

Savęs ir aplinkinių žalojimas, daiktų laužymas, gadinimas, triukšmavimas – tai vis elgesys, kuris gali tapti didžiule kliūtimi sėkmingai vaiko adaptacijai mokykloje. Tėvai ir specialistai turi ne tik kiek įmanoma mokyti vaiką nereikšti savo jausmų šiais netinkamais būdais, bet ir išsiaiškinti, kokie dirgikliai, kokia aplinka sužadina minėtus neigiamus jausmus, ir padėti vaikui išvengti situacijų, skatinančių nevaldomus jausmų protrūkius. Šiuo atveju tėvai yra geriausi konsultantai ir pedagogams, ir su vaiku dirbantiems specialistams.

Empatija, gebėjimas bendrauti

Gebėjimas bendrauti, matyti ir suprasti aplinkinių savijautą, tinkamai, maloniai su jais elgtis – labai svarbi pasiruošimo mokyklai dalis. Kaip vaikui sekasi šioje srityje, tėvai gali spręsti iš to, ar jis turi draugų, ar kiti vaikai ir suaugusieji priima vaiko draugystę, ar pats vaikas jos siekia. Jei matome, kad kyla sunkumų, reikia patikrinti šiuos pirminius bendravimo įgūdžius:

- ar vaikas domisi šalia esančiu žmogumi, ar žiūri į jį, išlaiko akių kontaktą;
- ar nori ir sugeba imituoti, mėgdžioti šalia esančių žmonių (tėvų, specialistų, kitų vaikų) veiksmus;
- ar supranta veido išraišką – ar gali parodyti nuotraukoje, paveikslėlyje, kur žmogus yra liūdnas, linksmas, piktas ir panašiai;
- ar supranta ir tinkamai reaguoja, kai šalia esantis žmogus yra linksmas, liūdnas, piktas ar pavargęs;
- ar sugeba paguosti, nuraminti, atsitraukti, jei žmogus yra piktas;
- ar pajėgia suprasti ir įgarsinti ar parodyti paveikslėlyje savo jausmus (man liūdna, linksmas, esu pavargęs, bijau ir t. t.).

Jei kyla sunkumų, reikėtų dar prieš mokyklą kreiptis į specialistus, ieškoti pagalbos.

Dėmesio sutelkimas ir išlaikymas

Būsiami mokinukai privalo išmokti bent 15–20 minučių kryptingai išlaikyti dėmesį, kad sėkmingai dalyvautų pamokose, užsiėmimuose. Tėvai turėtų atkreipti dėmesį į šiuos dalykus:

- ar vaikas sugeba rasti kokios nors patrauklios veiklos, kuria galėtų vienas ramiai užsiimti bent 15–20 minučių (konstruoti, piešti, vartyti knygeles, žiūrėti paveikslėlius, žaisti siužetinius žaidimus, padėti namų ruošos darbuose ar panašiai). Beje, planšetė, telefonas, televizorius nepadeda vaikams kryptingai valdyti dėmesio;
- ar vaikas geba tokiomis veiklomis užsiimti su suaugusiuoju, ar priima jo pagalbą, supranta ir vykdo paprastus nurodymus. Jei vaikui pavyksta sutelkti dėmesį į kokią nors veiklą, tėvai turėtų tai pastebėti, pagirti ir paskatinti vaiką.

Kalba, komunikavimas

Būtų puiku, kad penkerių metų vaikas jau gebėtų supranta mai kalbėti sakiniais, išsakyti savo norus, nuomonę, papasakoti įvykį, aptarti knygą, filmuką ar paveikslėlį, dalytis įspūdžiais, išklausti, ką sako suaugusieji ar kartu žaidžiantys vaikai. Jei tokio amžiaus vaikas dar neištaria kai kurių garsų, pats laikas kreiptis į logopedą.

Vaikas nekalba

Kai vaikui, turinčiam specialiųjų poreikių, jau metas eiti į paruošiamąją klasę, o jis dar nekalba, tėvams tai kelia didžiulį rūpestį. Jei iki šešerių metų vaikas visai nenaudoja kalbos kaip bendravimo, savo norų ir poreikių reiškimo priemonės, priežastis gali būti rimtas psichologinis, neurologinis, fiziologinis ar kompleksinis sutrikimas, kurį pašalinti vien tik pedagoginėmis priemonėmis vargu ar pavyks. Vis dėlto net ir kalbos dovanos neturinčiam vaikui tėvai ir pedagogai turi padėti suprantamai reikšti savo poreikius, bendrauti su aplinkiniais. Būtina tolesnio vaiko vystymosi sąlyga – suprasti kitus žmones ir pačiam būti suprastam.

Nekalbančio būsimo pirmoko tėvams ir pedagogams pravartu atkreipti dėmesį į šiuos dalykus:

- ar jis supranta aplinkinių kalbą, į ją reaguoja, vykdo paprastus prašymus, paprašytas sugeba atnešti nurodytą daiktą? Jei vaikas kitų žmonių kalbą supranta, ja domisi, reaguoja – tai geras ženklas, sudarysiantis tolesnio vaiko bendravimo su aplinkiniais pagrindą. Jei kalbos suvokimas sutrikęs, reikia kantriai mokyti jį suprasti, naudojantis specialistų rekomenduojamomis metodikomis;
- ar vaikas taria kokius nors artikuliuotus garsus arba skiemenis, ar sąmoningai juos naudoja bendravimui? Kartais vaikai tarsi „čiulba“, taria atskirus skiemenis ar net žodžius, bet tie garsai skirti tik sau stimuliuoti, o ne bendrauti su aplinkiniais ar įvardyti daiktams ir veiksams (pvz.: šviečia šviečia šviečia, te te te, ba ba ba ir panašiai). Tokiu atveju matome, kad vaiko artikuliacinis aparatas veikia, tačiau tokie savęs stimuliavimo garsai nelaikomi kalba. Bet jei vaikas, pavyzdžiui, pamatęs laikrodį visada sako „aaa“, tai jau yra kalbos elementas ir geras ženklas tolesniam komunikavimui ugdyti „sava kalba“ tariamais žodeliais ir skiemenimis, kuriuos galima užfiksuoti, tobulinti, pasitelkti tolesniam bendravimui;

- ar vaikas savo norams, bendravimui naudoja prasmingus gestus? Jei ranka parodo norimą daiktą, purto ar linguoja galvą, reikšdamas sutikimą ar prieštaravimą, pats susikuria kokį nors prasmingą gestą, tai rodo vaiko norą bendrauti, gebėjimą imituoti, mėgdžioti aplinkinius ir taip pat yra geras ženklas. Šias vaiko pastangas reikia tobulinti ir panaudoti tolesniems bendravimo gebėjimams ugdyti;
- ar vaikas supranta paveikslėlius – sieja juos su nupieštu daiktu, parodo knygelėje žinomo daikto paveikslėlį? Jei vaikas supranta paveikslėlius, tai yra galimybė ateityje, naudojantis jais ir simboliais, padėti jam tiksliau reikšti savo norus, poreikius ir mintis. Jei vaikas nesidomi, nesupranta paveikslėlių, ugdytojų pareiga kantriai jį to mokyti.

Akademines žinios

Tėvai neretai sureikšmina skaitmenų ir raidžių pažinimą, jiems atrodo, kad būtent to mokydami ir ruošia vaiką mokyklai. Jei jis ima pats jais domėtis, reikia skatinti, panaudoti tai aplinkos pažinimui gerinti. Tačiau prieš mokyklą žaisdami ar kažką veikdami kartu su tėvais vaikai jau turėtų suprasti ir abstrakčias sąvokas:

- suvokti erdvę ir laiką per tokius žodžius kaip DABAR, VĖLIAU, PALAUK, ŠIANDIEN, RYTOJ. Sumanesni vaikai išmoksta savaitės dienų, metų laikų pavadinimus, supranta, kam reikalingas laikrodis ir kalendorius. Žino sąvokas AUKŠTAI, ŽEMAI, TOLI, ARTI, APLINK, KAIRĖ, DEŠINĖ;
- suvokti formas, spalvas, dydžius. Atkreipti dėmesį į daiktų spalvas, žinoti jų pavadinimus, gebėti rūšiuoti pagal spalvą, formą, prasmingai žaisti su konstruktoriais, lyginti dydžius, paprašyti rasti tokį pat daiktą ar paveikslėlį;

- suvokti kieki ir skaičius. Jei vaikas sugeba išberti skaičius nuo 1 iki 10, dar nereikia, kad jis išties sąmoningai skaičiuoja. Iš pradžių geriau pasistengti, kad jis išmokytų skaičiuoti iki 5, gebėtų šiuos skaičius parodyti pirštais, rasti parašytus, paimti nurodytą daiktų kiekį, daugiau ar mažiau daiktų;
- mokytis raidžių. Pradėti reikėtų nuo vaiko vardo pirmosios raidės. Juk smagu turėti savo raidę. Paskui galima parodyti tėtės, mamos, kitų artimųjų raides. Naudinga mokyti vaiką įsiklausyti į aplinkos ir kalbinius garsus, skirti žodžius, pradedančius ta pačia raide, paskui girdėti ir pažinti kitas savo vardo ir kitų žodžių raides. Tai vaikui padės išmokti skaityti paruošiamojoje klasėje;
- lavinti smulkiąją motoriką. Žaidimai, lavinantys pirštelių judesius, ne tik padės vaikui išmokti rašyti, spalvinti ir piešti, bet taip pat gerins kalbinius įgūdžius, kalbos tikslumą.

Vaiko savarankiškumas

Prieš pradėdamas lankyti mokyklą vaikas turėtų sugebėti skirti savo daiktus, mokėti juos susitvarkyti, minimaliai orientuotis aplinkoje, patalpose. Svarbu, kad vaikas pats apsirengtų ir nusirengtų, savarankiškai valgytų, naudotųsi tualetu. Jei minėtų įgūdžių vaikui išsiugdyti nepavyko, reikėtų kreiptis į Pedagoginę psichologinę tarnybą ir išsiaiškinti, gal sėkmingam vaiko dalyvavimui mokymo procese reikalingas mokinio padėjėjas.

Žodžiu, mes, suaugusieji – tėvai, pedagogai, specialistai – turime sutelkti jėgas ir gebėjimus, kad padėtume mažam žmogui sėkmingai žengti pirmuosius žingsnius mokymosi keliu ir gerai jaustis mūsų visuomenėje.

NIJOLĖ JACKŪNIENĖ

Plungės specialiojo ugdymo centro specialioji pedagogė metodininkė

NAUJI LEIDINIAI

Viešojo įstaiga „Psichikos sveikatos perspektyvos“ (www.perspektyvos.org) toliau prisideda prie teisingumo sistemos prieinamumo didinimo.

Viešojo įstaiga „Psichikos sveikatos perspektyvos“ pristato du leidinius lengvai suprantama kalba, sukurtus vaikams su negalia ir jų artimiesiems, susiduriantiems su teismo procesu:

- **„Kaip padėti vaikui su negalia, kuris turi eiti į teismą?“**
- **„Kokią pagalbą teisme gali gauti vaikai su negalia?“**

Leidiniuose lengvai suprantama kalba pateikta aiški ir suprantama informacija apie tai:

- kas yra teismas – kokių procedūrų ir žmonių tikėtis;
- kaip vaikai gali jaustis dalyvaudami teisme;
- kaip artimieji gali palaikyti vaikus, padėti jiems pasiruošti šiai patirčiai ir suprantamai paaiškinti svarbius dalykus;
- kas gali vaikams padėti jau būnant teisme.

Minėti leidiniai buvo išbandyti su tiksline grupe. Skatiname specialistus juos naudoti kaip pagalbines priemones bendraujant su vaikais, turinčiais intelekto sutrikimų, ir jų artimaisiais. Leidiniai buvo parengti įgyvendinant projektą „Jungtys – vaikams

su negalia prieinamas teismas“, bendrai finansuojamą Europos Sąjungos. Pasidalykite informacija apie leidinius su visais, kam tai gali būti aktualu!

Dėl išsamesnės informacijos ar mokymų prieinamumo tema galite kreiptis el. paštu: vilnius@perspektyvos.org

KOTRYNA SIPKO

Viešosios įstaigos „Psichikos sveikatos perspektyvos“ projektų vadovė

TOLIAU SUDARINĖJAME LENGVAI SUPRANTAMOS KALBOS ŽODYNĄ

Lengvai suprantama kalba reikalinga žmonėms, kuriems sunku perskaityti ir suprasti įprastus tekstus. Ji padeda šiems žmonėms sužinoti reikiamą informaciją, neatsilikti nuo gyvenimo aktualijų. Tokių tekstų nestinga įvairiose pasaulio šalyse. Informacija lengvai suprantama kalba padeda savarankiškai priimti sprendimus, teikia daugiau galimybių jausti įvykių pulsą, aktyviau dalyvauti visuomenės gyvenime. Tekstai, parašyti lengvai suprantama kalba, turi specialų simbolį – skaitantį žmogų mėlyname fone.

Kodėl svarbu suprasti politinės srities žodžius ir būti aktyviu piliečiu? Kiekvienas žmogus, nepriklausomai nuo jo gebėjimų ar negalios, turi teisę priklaustyti visuomenei, išsakyti savo nuomonę ir balsuoti. Kad galėtume visavertiškai dalyvauti politiniame ir visuomeniniame gyvenime, labai svarbu suprasti, ką reiškia tokie dažnai girdimi žodžiai kaip rinkimai, balsavimas, partija, kandidatas, Seimas, rinkimų apylinkė, demokratija ir panašiai.

Šie žodžiai dažni per rinkimus, žinias, jų gausu spaudoje, jais nusakoma tai, kas vyksta Lietuvoje ir pasaulyje. Svarbu juos suprasti, kad apsispręstume, ką palaikyti, už ką balsuoti.

Žinodami politinės srities žodžių reikšmes, žmonės su intelekto negalia geriau supranta savo teises, drąsiau dalyvau-

ja susitikimuose, diskusijose, geba išsakyti savo nuomonę, o svarbiausia – sąmoningai eina balsuoti. Taigi praturtinkime savo lengvai suprantamos kalbos žodyną politinės srities žodžiais.

Teisės yra žmogus galimybės rinktis ir pačiam priimti sprendimus.

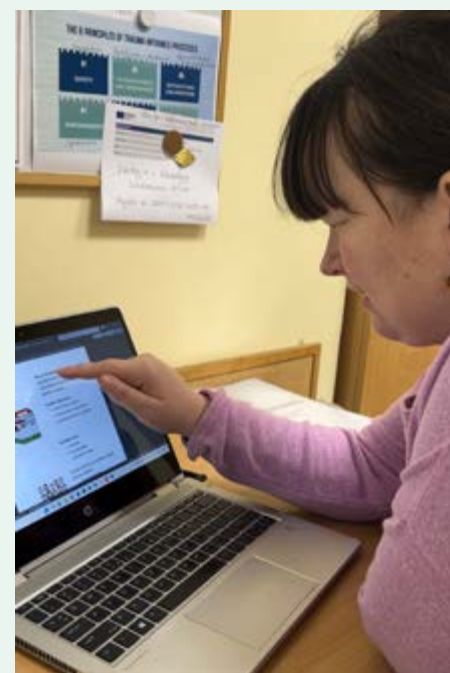
Įstatymas yra svarbi taisyklė, kurios turi laikytis visi žmonės.

Demokratija yra kiekvieno žmogaus galimybė pasakyti tai, ką jis galvoja.

Rinkimai yra diena, kai gyventojai balsuoja ir nusprendžia, kokie žmonės vadovaus miestui ar šaliai.

Balsavimas yra savo nuomonės pareiškimas. Savo nuomonę galima pateikti žodžiu arba raštu.

Partija yra žmonių grupė, kuri turi bendrų minčių, kaip tvarkyti šalies reikalus.

Politikai yra darbuotojai, kurie dirba žmonėms ir priima svarbiu sprendimus. Pavyzdžiui, priima įstatymus, sprendžia, ką pirkti už valstybės pinigus.

Kandidatas yra žmogus, kuris nori būti išrinktas dirbti Seime arba savivaldybėje.

Mielas skaitytojau, o ar Tu randi tekstuose nesuprantamų žodžių? Gal turi pavyzdžių? O gal jau žinai, kaip juos pakeisti lengvesniais?

Kviečiame prisidėti prie mūsų sudaromo žodyno. Siųskite mums tokius žodžius elektroniniu paštu ergoterapija@dcsviesa.lt Kitame žurnalo numeryje jais pasidalsime!

DAIVA IVANAUSKAITĖ,
JURGITA ŠIDLAUSKIENĖ,
PAULA STAŠAITIENĖ

Dienos centro „Šviesa“ darbuotojos

PROJEKTAS SKAITMENINEI VEIKLAI SKATINTI

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Šių metų gegužę „Vilties“ bendrija kartu su partneriais ėmėsi įgyvendinti ERASMUS+ projektą LIDDA. „Mokymasis ir įtrauktis naudojant kasdienes skaitmenines veiklas“ (angl. *Learning and Inclusion with Digital Daily Activities, LIDDA*). Taigi prieš akis metodologijos, mokymosi modulių ir rekomendacijų rengimas, kad žmonėms su intelekto negalia pavyktų sėkmingai integruotis į skaitmenizuotą visuomenę.

Projekte dalyvauja partneriai iš trijų šalių – Slovėnijos, Italijos ir Lietuvos. Pirmą kartą su partneriais susitikome Slovėnijoje, Trebnje miestelyje. Slovėnija pasitiko mus lietumi, bet dėl prastų orų mūsų darbinė nuotaika nesubjuro. Kibome į darbą su dideliu užsidedimu, ryžtingai nusiteikę rimtiems ir aktyviems ateinantiems dvejiems metams.

Skaitmeninės veiklos neatsiejamoms nuo interneto. Taigi imtis projekto paskatino opi problema – žmonėms su intelekto negalia kylantys sunkumai naudojantis naujausiomis technologijomis ir paslaugomis internete. Projekto tikslas – prisidėti prie šių žmonių mokymo įvaldyti minėtas paslaugas. Tai labai

svarbu, nes šiuolaikinėje visuomenėje labai daug veiklos vyksta būtent internete. Įgyvendindami projektą kartu su partneriais parengsime mokymosi įrankius, medžiagą ir išbandysime su tiksline grupe. Be to, veiks mokomosios dirbtuvės darbuotojams, kurie mokys asmenis su intelekto negalia.

Dėkojame partneriams už bendradarbiavimą ir Slovėnijos nacionalinei agentūrai už paramą. Esame tikri, kad bendromis

jėgomis reikšmingai prisidėsime prie asmenų su intelekto negalia įtraukties į skaitmenizuotą visuomenę.

Informaciją apie projektą kviečiame sekti „Vilties“ bendrijos socialiuose tinkluose ir interneto puslapyje.

SKIRMANTĖ SAKALAUSKAITĖ
Projekto vadovė

PROJEKTAS

„VALDYK SAVO ATEITĮ“ –

UKRAINOS

NEĮGALIESIEMS

Dar nuo 2016 metų Vilniaus vaikų ir jaunimo centras *HOBIVERSE* bendradarbiauja su Ukrainos Poltavos srities Kremenčiuko miesto aktyvia bendruomene, šiuo metu itin sunkiomis karo sąlygomis dirbančia su vaikais ir jaunuoliais, turinčiais specialiųjų poreikių, taip pat su jų tėvais. Šio ilgamečio bendradarbiavimo tąsa tapo Lietuvos ir Ukrainos vystomojo bendradarbiavimo projektas „Valdyk savo ateitį“, skirtas neformaliajam švietimui Kremenčiuke skatinti. 2023 ir 2024 metais vykdytą projektą iš dalies finansavo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondas.

Kremenčiuko švietimo bendruomenės prašymu įgyvendinant projektą buvo organizuoti 4 nuotoliniai seminarai pedagogams iš Poltavos bei Lvovo sričių ir Charkivo miesto, dirbantiems su vaikais ir jaunuoliais, turinčiais specialiųjų poreikių. Seminarus vedė didelę darbo patirtį turintys lektoriai: Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro dailininkė-pedagogė, vyr. mokytoja, neformaliojo švietimo pedagogė Dalia Klimavičiūtė ir muzikos mokytojas-metodininkas Romualdas Brūzga, žinomas Lietuvos žmonių su negalia muzikinės veiklos specialistas, paskyręs šiai veiklai daugiau nei 30 savo gyvenimo metų.

Seminaruose buvo gvildenamos 3 temos: „Kaip dailinė raiška padeda asmenims, turintiems sunkią kompleksinę negalią, suvokti save ir juos supančią aplinką“, „Kaip muzikinė raiška padeda žmonėms su sunkia kompleksine negalia

suprasti save ir savo aplinką“ ir „Socialinių kompetencijų vystymas per teatrinę veiklą asmenims, turintiems sunkią kompleksinę negalią“.

Šiuose seminaruose Ukrainos pedagogams buvo pristatytos modernios mūsų šalyje pasiteisinusios darbo su neigaliaisiais praktikos, nusiūsta metodinė medžiaga, kurią galima adaptuoti darbui su neigaliaisiais muzikinio ugdymo (Spalvų muzikos metodika), vaizduojamosios dailės (profesionalaus meno panaudojimas neigaliesiems ugdyti) ir teatrinio ugdymo srityse. Pristatyti ir būdai, kaip įtraukti neigalių ugdytinių tėvus į bendrą veiklą, skatinti jų pasitikėjimą ir didžiavimąsi savo vaikais, stiprinti neigaliųjų motyvaciją užsiimti meninėmis veiklomis.

Įgyvendinant projektą „Valdyk savo ateitį“, Ukrainos asmenų su negalia sąjungos Kremenčiuko miesto atstovybė įkūrė lėlių teatro būrelį, skirtą vaikams,

turintiems ypatingų poreikių. Projekto lėšomis buvo nupirktos lėlės ir kitos šiai veiklai būtinos priemonės. Per nuotolinius seminarus pristatyta metodinė medžiaga įkvėpė bendriems užsiėmimams ir paskatino vaikų troškimą vaidinti, suteikė jiems drąsos išeiti į sceną, bendrauti, atrasti, pažinti. Rezultatas jau apčiuopiamas – du sukurti spektakliai. Naujasis kūrybinis darbas – spektaklis pagal lietuvių liaudies pasaką „Trys seserys“ – buvo parodytas ne tik Kremenčiuke, bet taip pat Vilniuje ir Alytuje. Lėšos šiam spektakliui sukūrė lėlininkė ir dailininkė iš Alytaus Loreta Skruibienė.

Tikru iššūkiu lėlių teatro būrelio lankytojams ir juos lydinčioms mamoms tapo kelionė į Lietuvą. Per penkių dienų viešnagę svečiai apsilankė Tarptautinėje Ukrainos mokykloje, apžiūrėjo gražiausias Vilniaus vietas, Trakų pilį, Alytų. Be to, Vilniuje ir Alytuje net tris kartus parodė savo spektaklį mūsų šalies žiūrovams, linksminosi sostinės vaikų ir jaunimo centre HOBIVERSE organizuotoje vakaronėje kartu su neigaliųjų kapela „Pliauškutis“.

Lankėsi projekto dalyviai ir mūsų Vilniaus „Vilties“ specialiojoje mokykloje - daugiafunkciniame centre. Mūsų mokiniams ir pedagogams labai patiko lėlių teatro spektaklis „Trys seserys“, bylojantis apie tai, kad gerumas, pasiaukojimas ir pagalba kitiems naikina ribas, padeda versti kalnus ir pasiekti pergale.

Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro informacija

MOKYMAI-DISKUSIJOS APIE INSTITUCINĖS GLOBOS PERTVARKĄ

Co-funded by
the European Union

TOGETHER
towards efficient and sustainable
transition in social care

„Vilties“ bendrija dalyvauja projekte „Kartu link efektyvaus ir tvaraus perėjimo prie paslaugų bendruomenėje“ (angl. *Together*) pagal ERASMUS+ programą ir kartu su kitais partneriais iš Europos Sąjungos, taip pat organizacija „Inclusion Europe“ vykdo projektą, skirtą institucinės globos pertvarkai Europos Sąjungos šalyse.

2025 metų pavasarį vyko bandomieji mokymai-diskusijos „Deinstitucionalizacija“, kurių tikslas – žmonių su negalia įtraukti į visuomenę. Šie mokymai suteikė dalyviams galimybę įgyti naujų žinių, dalytis patirtimi, gvildinti tokius svarbius klausimus kaip grupinio gyvenimo namų steigimas, infrastruktūros vystymas, paslaugų prieinamumas, naujų paslaugų kūrimas žmonėms, turintiems intelekto sutrikimų, kurie ruošiasi gyventi ar jau gyvena grupinio gyvenimo namuose.

Mokymuose dalyvavo įvairių susijusių įstaigų atstovai: Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Panevėžio socialinės globos namų, Valakampių socialinių paslaugų namų, socialinės globos centro „Vija“, „Vilties“ bendrijos ir kt.

Kodėl ši tema yra svarbi ir kaip efektyviai prisidėti prie žmonių su negalia įgalinimo gyventi savarankiškai, oriai ir visavertiškai bendruomenėje? Šis kompleksinis bendruomeninio solidarumo reikalaujantis pokytis – tai ne tik fizinis didelių institucijų uždarymas, bet ir požiūrio keitimas, kai nuo globos pereinama prie įgalinimo, nuo atskirties – prie įtraukties, kai savarankiškas gyvenimas bendruomenėje iš privilegijos tampa kiekvieno žmogaus teise.

Per mokymus į šį sudėtingą ir daugiasluoksnį procesą buvo pažvelgta iš įvairių perspektyvų: aptartos teisinės bazės, socialinių dirbtuvių svarba, savarankiško, apsaugoto būsto bei grupinio gyvenimo namų modeliai, pagalba priimant sprendimus, finansavimo iššūkiai, visuomenės požiūris į žmones su negalia ir kt. Turi-

ningi lektorių pranešimai suteikė dalyviams naudingų teorinių ir praktinių žinių, kaip įveikti kliūtis pereinant nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų. Tai buvo ne tik mokymai, bet ir gyvas bendradarbiavimo, įkvėpimo, bei žinių mainų procesas.

Štai ką apie minėtus mokymus mano lektoriai:

„Vilties“ bendrijos grupinio gyvenimo namų individualios priežiūros darbuotoja Simona Kirijenko: „Man atrodo, kad mokymai buvo vertingi dėl pastangų naujai pažvelgti į žmogaus su negalia gyvenimą per konkrečias tiek šių žmonių, tiek specialistų patirtis. O pasitelkti meniniai ir dokumentiniai filmai („Skafandras ir drugelis“, „Aušros naujas gyvenimo kelias“) paskatino įžvelgti kiekvieno žmogaus unikalumą ir tarpusavio ryšio bei supratimo svarbą“.

Valakampių socialinių paslaugų namų direktorės pavaduotoja Virginija Paulauskytė: „Man asmeniškai šie mokymai suteikė profesinio tobulėjimo ir augimo galimybę. Įdomu buvo klausytis pranešėjų, turinčių ilgametę patirtį deinstitucionalizacijos srityje, o ir kitų dalyvių pasisakymų apie savo išgyvenimus, patirtis. Tai skatino refleksiją ir darsyk priminė, kad dirbame ne su „sistema“, o su žmonėmis, turinčiais svajonių, gebėjimų, troškimų. Manau, kad tokie susitikimai ne tik skatina profesškai tobulėti, bet ir siekti bendrų vertybių, kurios būtinos norint sėkmingai kurti atviresnę visuomenę.“

VIRGINIJA PAULASKYTĖ IR SIMONA KIRIJENKO

Mokymų-diskusijų lektorės

SMAGIOS MUZIKOS PAMOKĖLĖS

Kelmėje yra vaikų darželis „Külverstukas“.
Darželyje yra „Spinduliukų“ grupė.
„Spinduliukų“ grupę lanko vaikai su negalia.
Šie vaikai labai geri ir mėgsta muziką.
Muzikos pamokėlės teikia jiems daug džiaugsmo.

Muzikos pamokėlėse skamba įvairi muzika.
Vaikai pritaria muzikai plojimais.
Taip pat įvairiais muzikos instrumentais.
Būgneliais, barškučiais ir kitais.

Per muzikos pamokėles vaikai šoka.
Lietuvių liaudies ir šiuolaikinius šokius.
Šokdami naudoja kaspinus ir skareleles.
Šokti vaikams smagu ir naudinga.

Per šventes vaikai rengia pasirodymus
tėveliams.

Tėveliams pasirodymai labai patinka.
Šiais metais vaikai dalyvavo konkurse
„Perliukai“.

Konkursas vyko Šiauliuose.
Į Šiaulius atvyko 13 kolektyvų iš 9 miestų.

Vaikai ilgai ruošėsi konkursui.
Jaudinosi prieš pasirodymą.
Bet pasirodė puikiai.
Žiūrovai ilgai ir garsiai plojo.

Konkursas vaikams padarė didelį įspūdį.
Visi pamatė, kad vaikai yra gabūs.
Vaikai tapo drąsesni.
Muzikos pamokėlės skambės vis džiaugsmingiau.

Daiva Pocevičienė,
Direktoriaus pavaduotoja socialiniams reikalams.

KAD NAUJI NAMAI TAPTŲ... SAVAIS

Nauji namai, naujas miestas, nauji veidai... Lengva ar sunku žmonėms su negalia tam pasiruošti? Kas jų laukia deinstitutionalizacijos procese?

2020 metais Valakampių socialinių paslaugų namų (VSPN) direktorė savo kolektyvą informavo apie Vilniaus miesto savivaldybės sprendimą statyti naujus grupinio gyvenimo namus (toliau – GGN) dešimčiai asmenų su intelekto ir (ar) psichosocialine negalia. Taip pat paaiškėjo, kad septyni iš jų atsikraustys iš Nijolės Genytės socialinės globos namų.

Pirmoji pažintis

Kai pirmąsyk susitikome su būsimais GGN gyventojais, jiems buvo smalsu, kas mes esame, iš kur ir kokių tikslų atvykome. O mums taip pat rūpėjo juos pakalbinti, nors truputį pažinti, sužinoti apie jų pomėgius. Antrasis mūsų susitikimas turėjo būti kupinas lūkesčių ir gerų emocijų, tačiau nutiko priešingai. 2023 metais per simbolinės kapsulės įkasimo renginį, įprasminantį statybų pradžią, būsimieji GGN gyventojai užuot džiaugęsi graudinosi, neslėpė baimės, išgąscio, nenoro ką nors keisti savo gyvenime. Matydami, kaip sunkiai jie priima žinią apie

naujus namus, naują miestą ir naują gyvenimo tarpsnį, nusprendėme užmegzti su jais glaudesnius, pasitikėjimu grįstus ryšius, kad jiems būtų lengviau susitaikyti su jų laukiančiais didžiuliais pokyčiais.

Veiklos, kurios suartina

Su būsimaisiais GGN gyventojais sutarėme, kad periodiškai susitikinsime ir veiksime tai, kas visiems patinka. Tad kartu liejome žvakes, gaminome muilą, darėme smėlio mandalas, tapėme paveikslus, kepėme pyragą, ruošėme dovanėles sau ar draugui. Dalyvaudami bendroje veikloje, kartu gurkšnodami arbatą, po truputį ėmėme pažinti vieni kitus. Per kiekvieną susitikimą mūsų pokalbiai darėsi vis atviresni, o nerimą ir išgąstį keitė pasitikėjimas ir šypsenos.

Kai pripažįsti, kad tai tavo namai

Kai ryšys tampa stiprus ir pasitikėjimu grįstas, atsiranda noras pažinti savo namus, išsirinkti savo kambarį, išsiaiškinti, kur bus laikomas maistas, kokios

pagalvėlės puoš lovas, kokio dydžio šiltnamius stovės kieme, kas jame bus auginama... Labai džiaugiamės, kad mūsų tikslas pasiektas ir GGN gyventojų įsikūrimo procesas vyko sklandžiai, visi norai ir lūkesčiai pasiteisino.

Na, o apie kraustynes ir adaptaciją papasakosime jau kituose žurnalo „Viltis“ numeriuose.

AUŠRA ŽUKAUSKIENĖ
**Valakampių socialinių paslaugų
namų padalinio vedėja**

VALIO!

NAUJOS ĮSTAIGOS

JAU ATVĖRĖ

DURIS!

Šių metų birželio 13 dieną Valakampių socialinių paslaugų namai šventė socialinių dirbtuvių ir dienos centro Vilniaus Vilkpėdės rajone (Savanorių pr. 169, Vilnius) atidarymą. Socialinėse dirbtuvėse žmonės su intelekto ar psichosocialine negalia ugdyti ir tobulinti darbinis įgūdžius: daiginti augalus, gaminti biohumusą, mėgti šviesą atspindinčius šalikus. O dienos užimtumo centre gaus dienos socialinės globos paslaugas ir užsiims veikla pagal savo pomėgius ir gebėjimus.

Naujas dienos užimtumo centras skirtas dvidešimčiai lankytojų. Socialinės dirbtuvės irgi gali priimti tiek pat. Lankyto-

jams padės daugiau nei dvidešimt specialistų: socialiniai ir individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistas, slaugytojas, o dirbtuvėse – gamybos meistrai ir kt.

Naujas vieno aukšto pastatas įrengtas vadovaujantis universalios dizaino principais, erdvės pritaikytos žmonėms su negalia. Tikimės, kad dienos užimtumo centro ir socialinių dirbtuvių lankytojai mielai įsitrauks į siūlomas veiklas, įgis naujų darbinių įgūdžių ir susiras draugų.

Valakampių socialinių paslaugų namų informacija

SIMNE PARODYTAS DAR VIENAS SPEKTAKLIS

Simne veikia teatro studija „Runa“. Kiekvienais metais žiūrovams pristatomas vis naujas spektaklis. Šiais metais buvo parodytas jau 31 spektaklis. Jis vadinasi „Kaip iš vikšro pavirsti drugeliu“.

Į spektaklį susirinko daug žiūrovų. Atvyko teatro studijos globėjai. Tai žinomi aktoriai Larisa Kalpokaitė ir Jonas Braškys. Lietuvos Respublikos Seimo narys Tadas Prajara. Alytaus rajono savivaldybės atstovai.

Aktoriai patys nusipiešė spektaklio dekoracijas. Jiems padėjo studijos vadovas Arūnas Narauskas.

Pagrindinį drugelio vaidmenį atliko Dovydas. Jis svajoja tapti aktoriumi. Vaidindamas teatro studijoje jis daug išmoko. Įgijo kūrybingumo ir atsakingumo.

Kūrybingas žmogus pamiršta negalias. Jo svajonės pildosi ir primena nerūpestingus drugelius. Aktoriai džiaugiasi, kad gali vaidinti. Jolitai, Tomui, Dovydui ir Laurai labai patinka ši veikla.

Arūnas Narauskas,
Teatro studijos „Runa“ vadovas

„UKMERGĖS VILTIES“

BENDRIJOS

GRUPINIO

GYVENIMO

NAMAI

2023 metais „Ukmergės Vilties“ bendrija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Ukmergės rajono savivaldybės administracija dėl socialinės globos sistemos pertvarkos projekto „Perėjimas nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų sostinės regione, Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione“ vykdymo.

Šis projektas prisideda prie nacionalinės socialinės globos pertvarkos ir siekia sudaryti sąlygas žmonėms su intelekto negalia gyventi savarankiškai, visavertiškai ir integruotis į bendruomenę.

Keisti padėtį ir pertvarkyti institucinės globos modelį Lietuvoje stengiamasi jau gerą dešimtmetį. Siekiama sudaryti galimybę žmonėms su intelekto negalia gyventi namų aplinkoje, gauti individualius poreikius atitinkančias paslaugas ir reikiamą pagalbą bendruomenėje. Grupinio gyvenimo namų steigimas – reikalingas žingsnis siekiant gerinti šių žmonių gyvenimo kokybę.

Džiaugiamės galėdami prisidėti ir veikti kaip socialiniai partneriai kartu su Ukmergės rajono savivaldybe įgyvendinant minėtą asmenims su intelekto negalia svarbų projektą. Grupi-

nio gyvenimo namams buvo parinktas sklypas Ukmergės mieste, Vilniaus gatvėje, netoli miško, ramioje, žalioje vietovėje. Prieš dvejus metus tokio tipo namai iškilo Vingio gatvėje.

Vieno aukšto pastatas pastatytas pagal Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros parengtą tipinį grupinių gyvenimo namų projektą. Namo statyba, reikiama įranga, aplinkos sutvarkymu rūpinosi Ukmergės rajono savivaldybės administracija, Socialinės paramos skyrius. Name yra 2 dviviečiai ir 6 vienviečiai kambariai, higienos patalpos, bendra svetainė, virtuvė, personalo kambarys, pagalbinės patalpos. O šalia namo – kiemas, šiltnamiai. Rajono savivaldybės administracija dar skyrė papildomų lėšų „gyvenimo pradžia“ ir sodo name-liui įsigyti.

Šiuo metu mūsų grupinio gyvenimo namuose įsikūrė iš Nijolės Gentytės socialinės globos namų (Pabradė) atsikraustę Jolita, Giedrė, Ramunė, Ilja, Laimis, Mindaugas ir Simas, taip pat Ukmergės rajono gyventojai Andrejus, Valdas ir Valentas. Džiaugiamės, kad Socialinės paramos skyriaus vedėja Asta Leonavičienė padėjo suburti šį šaunų gyventojų kolektyvą.

Visi jo nariai patenkinti gyvenimo sąlygomis, teikiama pagalba ir naujai atsivėrusiomis galimybėmis: ekskursijomis, išvykomis, koncertų ir filmų lankymu, įvairiomis šventėmis. Padedami darbuotojų gyventojai mokosi patys rūpintis savo buitimi, apsipirkti parduotuvėje, gamintis valgių, naudotis viešuoju transportu, visi jie lanko socialines dirbtuves. Tvarkytis kasdieniame gyvenime bei darbe jiems padeda nuostabūs ir šilti žmonės: Inga, Vaiva, Audronė, Jolanta, Edita, Svetlana, Vida ir Valdas.

Tikiuosi, kad jų dėka mūsų gyventojai naujoje aplinkoje visada jausis kaip tikruose namuose, o visuomenės nuostatai į juos dar labiau keisis į gerąją pusę.

STANISLAVA VILČINSKIENĖ
„Ukmergės Vilties“ bendrijos pirmininkė